

MATERIAL INFORMATIV PRIVIND CONFLICTELE DE INTERESE ȘI INCOMPATIBILITĂȚILE

I. GENERALITĂȚI

Cu toate că *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției* reglementează situațiile de conflict de interese pentru funcționarii publici fără a menționa expres și personalul contractual angajat în autorități publice, **conflictul de interese**, conform art. 70 din aceeași lege care stabilește cadrul general, reprezintă **acea situație sau împrejurare în care interesul personal**, direct ori indirect, **al angajatului contractual contravine interesului public**, astfel încât afectează sau ar putea afecta independența și imparțialitatea sa în luarea deciziilor ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin în exercitarea funcției deținute. Altfel spus, este **acea situație în care se poate afla personalul contractual din cadrul ISPMN atunci când adoptă o decizie sau participă la adoptarea unei decizii cu privire la care are un interes personal, fiind astfel susceptibil de încălcarea principiului supremației interesului public**. Prin urmare, conflictul de interese **implică un conflict între datoria față de interesul public și interesele personale ale unui subiect**.

Conflictul de interese apare atunci când interesele subiectului ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale subsumate interesului public.

Conform art. 70 din *Legea nr. 161/2003* ”*prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit [Constituției](#) și altor acte normative*”, iar potrivit prevederilor art. 71 din aceeași lege, principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public.

Interesul personal poate viza, de exemplu, **un beneficiu pentru subiect sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care subiectul a avut relații politice sau de afaceri**. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care subiectul le are față de persoanele de mai sus.

Adoptarea unei decizii/participarea la adoptarea unei decizii se produce atunci când subiectul, în virtutea prerogativelor sale, dispune, în mod individual sau ca parte a unui mecanism colectiv de adoptare a deciziilor, acțiuni relaționale cu interesul său personal, participând la dezbateri, influențând în orice fel dezbaterile sau votul cu privire la o speță relaționată cu interesul său personal.

Conflictul de interese potențial reprezintă **acea situație în care un subiect se află în mod involuntar, în virtutea relațiilor pe care acesta le are în mod natural cu rudele, afini, prietenii și colaboratorii săi**. Orice subiect aflat în relații de serviciu/de muncă în cadrul ISPMN se poate afla în conflict de interese potențial.

De exemplu:

- *un angajat cu atribuții în sfera achizițiilor publice se află în conflict de interese potențial cu operatorii economici a nivelului cărora își desfășoară activitatea rudele sale, afinii săi și chiar colaboratorii anteriori cu care acesta a avut relații personale sau patrimoniale.*
- *un angajat care este numit într-o comisie de concurs (pentru ocuparea unui post vacant/temporar vacant sau pentru acordarea unor burse) se află în conflict de interese potențial în situația în care o rudă/afin/colaborator anterior al său candidează la acel concurs.*

Conflictul de interese potențial nu implică răspundere juridică, el ia naștere în mod natural, însă reclamă atenție, tratament egal, imparțialitate și obiectivitate din partea subiecților, care au obligația de a acționa imediat ce respectivul conflict de interese potențial se transformă într-un conflict de interese actual.

Conflictul de interese actual definește acea situație în care un subiect se află în situația de a lua sau de a influența o decizie care l-ar avantaja pe el însuși sau pe o rudă/afin al său sau pe un apropiat, colaborator, partener de afaceri.

De exemplu:

- *un angajat cu atribuții în sfera achizițiilor publice se află în conflict de interese actual cu un operator economic care a depus o ofertă la una dintre procedurile de achiziție, dacă respectiva ofertă a fost întocmită de către o rudă/afin/colaborator anterior cu care acesta a avut relații personale sau patrimoniale sau dacă societatea respectivă este deținută de unul dintre aceștia*
- *un angajat care este numit într-o comisie de concurs (pentru ocuparea unui post vacant/temporar vacant sau pentru acordarea unor burse) se află în conflict de interese actual cu candidatul în situația în care acesta din urmă este rudă/afin/colaborator anterior al său.*

Conflictul de interese consumat reprezintă acea situație în care un subiect a luat sau a influențat o decizie care îl avantajează pe el însuși sau pe o rudă/afin al său sau pe un apropiat, colaborator, partener de afaceri, cu încălcarea dispozițiilor legale.

De exemplu:

- *un angajat cu atribuții în sfera achizițiilor publice a participat la atribuirea unui contract către un operator economic condus sau deținut de o rudă/afin/colaborator anterior cu care a avut relații personale sau patrimoniale.*
- *un angajat care a fost numit într-o comisie de concurs (pentru ocuparea unui post vacant/temporar vacant sau pentru acordarea unor burse) a participat la lucrările comisiei respective atunci când unul dintre candidați era rudă/afin/colaborator anterior al său.*

Astfel, conflictul de interese consumat apare în cazul în care angajatul nu s-a abținut de la luarea unei decizii în ipoteza unui conflict de interese.

Conform art. 405-407 din Codul Civil, **gradele de rudenie** sunt următoarele:

- gradul 1: părinții și copiii
- gradul 2: frații, bunicii, nepoții
- gradul 3: unchii, mătușile, nepoții de frate
- gradul 4: verii primari

Conform aceluiași articole, **afinitatea** este legătura dintre soți și rudele celui alt soț.

Incompatibilitățile sunt definite ca fiind acele situații în care subiecții exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege. Prin urmare, situarea într-o stare de incompatibilitate nu presupune adoptarea unor decizii sau participarea la adoptarea unei decizii de către angajat.

Diferența dintre conflictul de interese și incompatibilități constă în aceea că în cazul conflictului de interese este implicat un act decizional, o acțiune a subiectului care se finalizează cu adoptarea unei decizii, în timp ce în cazul incompatibilităților nu este necesară existența unei decizii ci constatarea unei stări de fapt care contravine prevederilor legale în vigoare.

II. CONFLICTELE DE INTERESE

A. CONFLICTE DE INTERESE PRIVIND FUNCȚIILE ASIMILATE UNOR FUNCȚII DE DEMNITATE PUBLICĂ (președinte și vicepreședinte ISPMN)

Conform art. 72 și art. 73 din Legea nr. 161/2003, persoana care exercită funcția de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcții asimilate acestora, prefect ori subprefect este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcției publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Obligațiile prevăzute mai sus nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative.

Încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) constituie abatere administrativă, dacă nu este o faptă mai gravă, potrivit legii, iar actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) sunt lovite de nulitate absolută.

Exemplu: președintele ISPMN, în exercitarea funcției, semnează un contract de prestări servicii cu o societate comercială în cadrul căreia soția sa deține funcția de director.

B. CONFLICTE DE INTERESE PRIVIND PERSONALUL CONTRACTUAL

Conform prevederilor art. 3 din *Codului etic al personalului contractual din ISPMN având nr. Intern 74 din 29.02.2016*, conflictul de interese este acea **situație sau împrejurare în care interesul personal, direct ori indirect, al angajatului contractual contravine interesului public, astfel încât afectează sau ar putea afecta independența și imparțialitatea sa în luarea deciziilor ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin în exercitarea funcției deținute.**

Conform art. 5 din același Cod etic, în exercitarea funcției personalul contractual are obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența administrativă, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea instituțiilor publice, iar conform prevederilor art. 15, în procesul de luare a deciziilor angajații contractuali au obligația să acționeze conform prevederilor legale și să își exercite capacitatea de apreciere în mod fundamentat și imparțial.

Conform pct. 31 din *Codul de etică în activitatea de cercetare al ISPMN având nr. Intern 91 din 03.03.2016*, cercetătorii ISPMN vor evita situații susceptibile a fi considerate conflicte de interese. Conflictul de interese este situația în care un cercetător are un interes personal (de exemplu de natură patrimonială), care ridică suspiciuni legate de obiectivitatea și imparțialitatea

sa în luarea unor decizii ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin. Conform pct. 32 din același Cod etic, cercetătorii ISPMN vor evita relațiile multiple (cu subiecți ai cercetării, persoane supervizate), adică situațiile în care se exercită cel puțin două roluri profesionale antagonice în raporturile cu o persoană, iar în conformitate cu prevederile pct. 33, cercetătorii ISPMN au obligația dezvăluirii surselor de finanțare, precum și a tipului sau naturii relației speciale (dacă este cazul) pe care o au cu finanțatorii cercetării.

B. CONFLICTE DE INTERESE PRIVIND COMISIILE DE CONCURS

În conformitate cu prevederile art. 9 din *H.G. nr. 286/2011 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind stabilirea principiilor generale de ocupare a unui post vacant sau temporar vacant corespunzător funcțiilor contractuale și a criteriilor de promovare în grade sau trepte profesionale imediat superioare a personalului contractual din sectorul bugetar plătit din fonduri publice*, **persoanele desemnate în comisiile de concurs sau de soluționare a contestațiilor trebuie să nu se afle în cazurile de incompatibilitate sau conflict de interese.**

Conform art. 11 din același act normativ, **nu poate fi desemnată în calitatea de membru** în comisia de concurs sau în comisia de soluționare a contestațiilor persoana care se află în următoarele situații:

- a) **are relații cu caracter patrimonial cu oricare dintre candidați sau interesele patrimoniale ale sale ori ale soțului sau soției pot afecta imparțialitatea și obiectivitatea evaluării;**
- b) **este soț, soție, rudă sau afin până la gradul al IV-lea inclusiv cu oricare dintre candidați ori cu un alt membru al comisiei de concurs sau al comisiei de soluționare a contestațiilor;**
- c) **este sau urmează să fie, în situația ocupării postului de conducere pentru care se organizează concursul, direct subordonat ierarhic al oricăruia dintre candidați.**

În continuare, art. 12 prevede că **situațiile de conflict de interese se sesizează în scris conducătorului instituției publice organizatoare a concursului** de către persoana în cauză, de oricare dintre candidați, ori de orice altă persoană interesată, în orice moment al organizării și desfășurării concursului. Totodată, membrii comisiei de concurs sau ai comisiei de soluționare a contestațiilor au obligația să informeze, în scris, cu celeritate, persoanele care i-au desemnat despre apariția oricărei situații dintre cele menționate mai sus. În aceste cazuri, membrii comisiei de concurs sau ai comisiei de soluționare a contestațiilor au obligația să se abțină de la participarea ori luarea vreunei decizii cu privire la concurs. În cazul constatării existenței uneia dintre situațiile de mai sus, actul administrativ de numire a comisiei de concurs, respectiv de soluționare a contestațiilor se modifică în mod corespunzător, în termen de cel mult două zile lucrătoare de la data constatării, prin înlocuirea persoanei aflate în respectiva situație cu o altă persoană care să îndeplinească condițiile prevăzute de lege.

În cazul în care situațiile de incompatibilitate sau conflict de interese se constată ulterior desfășurării uneia dintre probele concursului, rezultatul probei ori probelor desfășurate se recalculează prin eliminarea evaluării membrului aflat în situație de incompatibilitate sau conflict de interese, sub rezerva asigurării validității evaluării a cel puțin două treimi din numărul membrilor comisiei de concurs. În situația în care nu este asigurată validitatea evaluării a cel puțin două treimi din numărul membrilor comisiei de concurs, procedura de organizare și desfășurare a concursului se reia.

Conform art. 13 din același act normativ, **neîndeplinirea de către membrii comisiilor de concurs și de soluționare a contestațiilor a obligației de a informa în scris** persoanele care i-

au desemnat cu privire la apariția oricărei situații de incompatibilitate sau conflict de interese **se sancționează potrivit Legii nr. 161/2003.**

C. CONFLICTE DE INTERESE ÎN DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

În domeniul achizițiilor publice, prin conflict de interese se înțelege orice situație în care membrii personalului autorității contractante care sunt implicați în desfășurarea procedurii de atribuire sau care pot influența rezultatul acestuia au, în mod direct sau indirect, un interes financiar, economic sau un alt interes personal, care ar putea fi perceput ca element care compromite imparțialitatea sau independența lor în contextul procedurii de atribuire.

Reprezintă situații potențial generatoare de conflict de interese orice, cum ar fi de exemplu:

- participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a persoanelor care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători sau subcontractanți propuși ori a persoanelor care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;
- participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane care este soț/soție, rudă sau afin, până la gradul al doilea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;
- participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane despre care se constată sau cu privire la care există indicii rezonabile/informații concrete că poate avea, direct ori indirect, un interes personal, financiar, economic sau de altă natură, ori se află într-o altă situație de natură să îi afecteze independența și imparțialitatea pe parcursul procesului de evaluare;
- situația în care ofertantul individual/ofertantul asociat/candidatul/subcontractantul propus/terțul susținător are drept membri în cadrul consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare și/sau are acționari ori asociați semnificativi persoane care sunt soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv ori se află în relații comerciale cu persoane cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante;

În cazul în care ISPM, ca autoritate contractantă, identifică o situație potențial generatoare de conflict de interese, are obligația de a întreprinde orice demersuri necesare pentru a stabili dacă situația respectivă reprezintă o situație de conflict de interese.

În cazul în care, ISPMN stabilește că există un conflict de interese, adoptă măsurile necesare pentru eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese, dispunând măsuri cum ar fi înlocuirea persoanelor responsabile cu evaluarea ofertelor, atunci când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil, sau eliminarea ofertantului/candidatului aflat în relație cu persoanele cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante.

III. INCOMAPTIBILITĂȚILE

A. INCOMAPTIBILITĂȚI PRIVIND FUNCȚIILE ASIMILATE UNOR FUNCȚII DE DEMNITATE PUBLICĂ

Funcția de președinte și vicepreședinte al ISPMN sunt funcții asimilate unor funcții de demnitate publică (funcției de demnitate publică de conducător și adjunct al conducătorului instituțiilor din subordinea Guvernului).

Conform art. 84 din Legea nr. 161/2003, funcția de secretar de stat, funcția de subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora sunt incompatibile cu exercitarea altei funcții publice de autoritate, precum și cu exercitarea următoarelor funcții:

- a) o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- b) funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- c) funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale prevăzute la lit. b;
- d) funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale prevăzute la lit. b;
- e) funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- f) calitatea de comerciant persoană fizică;
- g) calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- h) o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Persoanele care îndeplinesc funcții asimilate unor funcții de demnitate publică pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Conform art. 86 din același act normativ, persoana care exercită o funcție publică de autoritate este obligată, la data depunerii jurământului sau, după caz, la data numirii în funcție, să declare că nu se afla în unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege.

În cazul în care, în timpul exercitării funcției publice de autoritate apare unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege, constatarea cazului de incompatibilitate se face de ministrul administrației publice, care îl va informa pe primul-ministru, pentru a dispune măsurile necesare.

B. INCOMPATIBILITĂȚI PRIVIND COMISIILE DE CONCURS

Astfel cum am menționat mai sus, **persoanele desemnate în comisiile de concurs sau de soluționare a contestațiilor trebuie să nu se afle în cazurile de incompatibilitate sau conflict de interese.**

Conform art. 10 lit. b) din H.G. nr. 286/2011, **calitatea de membru în comisia de concurs este incompatibilă cu calitatea de membru în comisia de soluționare a contestațiilor.**